

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2000-2001



2-77

Plenaire vergaderingen
Donderdag 16 november 2000

Ochtendvergadering

Handelingen

Sénat de Belgique
Session ordinaire 2000-2001

Annales

Séances plénières
Jeudi 16 novembre 2000

Séance du matin

2-77

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Afkortingen - Abréviations

AGALEV	Anders Gaan Leven
CVP	Christelijke Volkspartij
ECOLO	Écologistes
PRL-FDF-MCC	Parti Réformateur Libéral – Front Démocratique des Francophones – Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	Parti Socialiste
PSC	Parti Social Chrétien
SP	Socialistische Partij
VL. BLOK	Vlaams Blok
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU-ID	Volksunie-ID21

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs.

Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Inhoudsopgave

Wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen (Stuk 2-280) (Tweede behandeling)	4
Wetsontwerp inzake informaticacriminaliteit (Stuk 2-392) (Tweede behandeling)	4
Algemene bespreking	4
Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen (Stuk 2-280) (Tweede behandeling)	11
Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp inzake informaticacriminaliteit (Stuk 2-392) (Tweede behandeling)	12
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Justitie over «de opleiding van magistraten» (nr. 2-245)	12
Berichten van verhindering.....	16

Sommaire

Projet de loi relative à la protection pénale des mineurs (Doc. 2-280) (Deuxième examen).....	4
Projet de loi relative à la criminalité informatique (Doc. 2-392) (Deuxième examen).....	4
Discussion générale.....	4
Discussion des articles du projet de loi relative à la protection pénale des mineurs (Doc. 2-280) (Deuxième examen)	11
Discussion des articles du projet de loi relative à la criminalité informatique (Doc. 2-392) (Deuxième examen)	12
Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au ministre de la Justice sur «la formation des magistrats» (n° 2-245).....	12
Excusés.....	16

Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter

(De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.)

Wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen (Stuk 2-280) (Tweede behandeling)

Wetsontwerp inzake informaticacriminaliteit (Stuk 2-392) (Tweede behandeling)

Algemene bespreking

De voorzitter. – Ik stel voor deze wetsontwerpen samen te bespreken. *(Instemming)*

Mevrouw de T' Serclaes verwijst naar haar schriftelijk verslag over het eerste wetsontwerp.

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Het ontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen dateert nog van de vorige zittingperiode. Omdat het door talrijke studies werd voorbereid, kon een over het algemeen goed onderbouwde en evenwichtige tekst aan het Parlement worden voorgelegd. De hoorzittingen in de commissie voor de Justitie en de uitvoerige discussies die erop volgden, maakten het mogelijk dat de Senaat het wetsontwerp inhoudelijk opnieuw heeft geëvalueerd, gewijzigd en juridisch-technisch verfijnd.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft in ruime mate kunnen instemmen met deze grondige wijzigingen. Zij heeft zich dan ook beperkt tot een aantal taalkundige en legistische verbeteringen. Zij had er goed aan gedaan het daarbij te laten. Op één punt heeft ze echter nog een belangrijke wijziging aangebracht, met name aan de bepalingen betreffende het beroepsgeheim. Bij de vorige lezing in de Senaat werd daarover in de commissie een zeer uitvoerig debat gevoerd.

De aan de Kamer overgezonden tekst bepaalde dat de “houders van het beroepsgeheim misdrijven gepleegd op minderjarigen, ter kennis mogen brengen van de procureur des Konings wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarigen en wanneer zij die integriteit zelf of met behulp van anderen onvoldoende kunnen vrijwaren.”

Door een amendement aangenomen in de Senaat werd deze uitzondering bovendien beperkt tot de gevallen waarin de betrokkene, houder van het beroepsgeheim, kennis krijgt via het slachtoffer zelf. De advocaat of de geneesheer die de feiten van de dader zelf verneemt, bevindt zich immers in een totaal andere situatie. Als zij zouden worden verplicht de feiten te melden aan de procureur des Konings, dan wordt de fundamentele vertrouwensrelatie ondergraven die zij dienen te hebben met respectievelijk hun cliënt of patiënt. Deze belangrijke verbetering werd door de Kamer naar de letter in eerste orde grotendeels behouden, maar naar de geest en dus ook in de praktijk heeft het ontwerp door de toevoeging van artikel 458bis, wellicht ongewild een totaal nieuwe juridisch lezing en draagwijdte gekregen. Om die reden heb ik opnieuw

Présidence de M. Jean-Marie Happart, vice-président

(La séance est ouverte à 10 h 05.)

Projet de loi relative à la protection pénale des mineurs (Doc. 2-280) (Deuxième examen)

Projet de loi relative à la criminalité informatique (Doc. 2-392) (Deuxième examen)

Discussion générale

M. le président. – Je vous propose de joindre la discussion de ces projets de loi. *(Assentiment)*

Mme de T' Serclaes se réfère à son rapport écrit sur le premier projet de loi.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *Le projet de loi relative à la protection pénale des mineurs date de la précédente législature. Grâce à de nombreuses études préparatoires, le gouvernement a pu déposer au parlement un texte équilibré et bien étayé. Les auditions organisées au sein de la commission de la Justice et les discussions approfondies qui ont suivi ont permis au Sénat d'évaluer le texte et d'y apporter des améliorations techniques juridiques.*

La Chambre a dans une large mesure pu se rallier à ces modifications. Sur un point, les dispositions relatives au secret professionnel, elle a encore apporté une modification importante.

Le texte transmis à la Chambre prévoyait que « les personnes dépositaires, par état ou par profession, des secrets qu'on leur confie, peuvent informer le procureur du Roi de toute infraction qui a été commise sur un mineur, à condition qu'il existe un danger grave et imminent pour l'intégrité physique ou mentale de celui-ci et lorsqu'elles ne sont pas en mesure, elles-mêmes ou avec l'aide de tiers, de la garantir de manière suffisante. »

Un amendement adopté par le Sénat a, en outre, limité cette exception aux cas où le dépositaire du secret est informé par la victime elle-même. L'avocat ou le médecin qui sont informés des faits par leur auteur, se trouvent, en effet, dans une situation totalement différente. Si on les contraint de signaler les faits au procureur du Roi, la relation de confiance fondamentale qu'ils doivent entretenir avec leur client ou patient s'en trouve anéantie.

Formellement, cette amélioration substantielle a été largement maintenue par la Chambre mais l'ajout de l'article 458bis a conféré au projet une portée juridique toute différente. C'est pourquoi j'ai redéposé mon amendement.

Plusieurs objections peuvent, en effet, être formulées à l'encontre du nouvel article 458bis. Les articles 458 et 458bis ont-ils le même champ d'application ? L'article 458bis parle de « toute personne qui, par état ou par profession, est dépositaire de secrets... ». Ces dispositions recouvrent manifestement des situations diverses qui ne peuvent d'emblée être assimilées au secret professionnel visé à

een amendement ingediend.

Ten aanzien van het nieuwe artikel 458bis kunnen immers een aantal bezwaren worden geformuleerd. Ten eerste, is er het probleem van het toepassingsgebied. Hebben artikel 458 en artikel 458bis hetzelfde toepassingsgebied? Artikel 458bis bepaalt: "Eenieder die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen...". Het ligt voor de hand dat hieronder verschillende situaties vallen die niet zonder meer met het beroepsgeheim onder artikel 458 kunnen worden geïdentificeerd. In de commissie heb ik erop gewezen dat de gevallen waarin een patiënt een geneesheer of een cliënt een advocaat raadpleegt, hiervan volledig verschillen.

Zo moet bijvoorbeeld een geneesheer die tijdens een raadpleging vaststelt dat zijn patiënt besmet is met het HIV-virus en ervan overtuigd is dat de betrokkene zijn partner hiervan niet op de hoogte zal brengen deze partner zelf inlichten. Maar het beroepsgeheim is in dit geval van een totaal andere aard dan het beroepsgeheim dat geldt inzake de gegevens die in het kader van een sociaal onderzoek worden verzameld en aan de rechtbank en de partijen dienen te worden overgezonden. De sociale werkers moeten ook een beroepsgeheim eerbiedigen, maar het is niet zo absoluut dat zij hiervan onder geen enkele omstandigheid afstand kunnen nemen.

Het is gevaarlijk wetteksten goed te keuren die een onduidelijk toepassingsgebied hebben. Dit van artikel 458bis is veel ruimer dan dit van artikel 458.

Ten tweede, zelfs indien men in het licht van de toelichting met de tekst van 458bis nog zou kunnen leven, blijf ik bij mijn mening die ik in de commissie heb verwoord, namelijk dat de toevoeging in artikel 458bis van de verwijzing naar 422bis het hele systeem van de bescherming van het beroepsgeheim wijzigt. Dat is maatschappelijk wenselijk, noch juridisch aanvaardbaar. Ik verklaar mij nader.

Artikel 422bis moet in ieder geval worden nageleefd, ook door dragers van het beroepsgeheim. Welnu, artikel 422bis houdt een zorgvuldigheidsdelict in waardoor personen in nood bijstand moet worden verleend en slaat op situaties die in een veel ruimer toepassingsgebied passen dan de hypothese die voor het doorbreken van het beroepsgeheim in artikel 458 onder ogen werd genomen. We zijn dus heel strikt voor de toepassing van artikel 458, maar voor artikel 458bis moet de toepassing van artikel 422bis primeren op het beroepsgeheim. Dat principe is maatschappelijk ongewenst omdat het in alle omstandigheden voorrang geeft aan de naleving van artikel 422bis, terwijl de vraag of het beroepsgeheim kan worden doorbroken, zeker door de dragers *sensu stricto* van het geheim, duidelijk een afweging van belangen veronderstelt en alleen aanvaardbaar is in zeer uitzonderlijke situaties die met de noodtoestand gelijk te stellen zijn.

Ik kom terug tot mijn voorbeeld. De geneesheer die vaststelt dat zijn patiënt door HIV is besmet en weet dat de partner daarvan niet op de hoogte is, is verplicht deze daarover in te lichten. Uit de lectuur van artikel 422bis blijkt duidelijk dat de geneesheer zich in die situatie niet langer op zijn beroepsgeheim kan beroepen.

Zo zijn er nog talrijke voorbeelden. Als in de meest vertrouwelijke situatie die er bestaat, namelijk de relatie tussen patiënt en geneesheer of deze tussen cliënt en

l'article 458. J'ai souligné en commission que les cas où un patient consulte un médecin, ou un client un avocat, sont tout à fait différents. Le secret professionnel est, dans ces cas, d'une nature toute différente de celui qui lie les travailleurs sociaux par exemple.

Il est dangereux d'adopter des textes de loi au champ d'application imprécis. Le champ d'application de l'article 458bis est beaucoup plus large que celui de l'article 458.

En deuxième lieu, je persiste à croire que l'ajout, à l'article 458bis, de la référence à l'article 422bis modifie tout le système de protection du secret professionnel, ce qui n'est ni socialement souhaitable, ni juridiquement admissible.

L'article 422bis doit être respecté dans tous les cas, même par les dépositaires de secrets. Cet article, qui impose de venir en aide aux personnes exposées à un péril grave, a un champ d'application beaucoup plus large que l'hypothèse retenue à l'article 458 pour la levée du secret professionnel. Pour l'article 458bis, l'application de l'article 422bis doit primer le secret professionnel. Ce principe n'est socialement pas souhaitable parce qu'il accorde, dans toutes les circonstances, la primauté au respect de l'article 422bis, alors que la levée éventuelle du secret professionnel suppose, en tout cas pour les personnes qui en sont dépositaires au sens strict, une analyse des intérêts en présence et n'est acceptable que dans des situations très exceptionnelles assimilables à des situations d'urgence.

Si, pour la situation la plus confidentielle qui soit, à savoir la relation entre le médecin et son patient ou entre l'avocat et son client, on affirme que l'article 422bis prime dans toutes les circonstances, nous nous trouvons face à un grave problème de société.

La suppression de l'article 422bis est tout à fait opportune et ne saurait être préjudiciable. On me rétorque que le système existant n'est nullement modifié. Pourquoi alors faire expressément référence à l'article 422bis, alors que la jurisprudence n'a jamais considéré cet article comme une justification suffisante de levée du secret professionnel ? La suppression pure et simple de l'article 422bis indiquerait clairement que le droit commun reste d'application et que la levée du secret professionnel n'est possible que dans des situations exceptionnelles. Cette erreur est la conséquence de l'activisme juridique, d'une surenchère, de la commission de la Chambre. La protection des mineurs serait une priorité absolue. Il s'agit certes d'une question très importante et il est souhaitable de lui accorder la primauté dans d'autres domaines politiques également. L'article 458 rencontre toutefois parfaitement cette préoccupation. Mais l'article 422bis ouvre la boîte à Pandore. Cet article ne concerne pas seulement les mineurs mais recouvre une multitude de situations pouvant toutes donner lieu à une levée du secret professionnel, sous peine de poursuites pénales contre l'avocat ou le médecin. C'est là une conséquence très grave que la Chambre a probablement perdue de vue. J'attire l'attention du Sénat sur ce point et je redépose donc mon amendement.

advocaat, wordt gezegd dat artikel 422bis in alle omstandigheden primeert, staan we voor een groot maatschappelijk probleem.

De schrapping van artikel 422bis is aangewezen en kan geenszins schaden. Als antwoord op mijn kritiek wordt gezegd dat het bestaande systeem helemaal niet wordt gewijzigd. Waarom wordt er dan uitdrukkelijk naar 422bis verwezen, terwijl de rechtspraak dat artikel als dusdanig nooit als een voldoende rechtvaardigingsgrond heeft aanvaard om het beroepsgeheim te doorbreken? Waarom wordt 422bis dan niet gewoon geschrapt? Zo zou men duidelijk maken dat het gemeenrecht van toepassing is en dat de doorbreking van het beroepsgeheim in uitzonderlijke situaties kan. Deze bepaling is ten onder gegaan door juridisch activisme, door een opbod in de commissie van de Kamer. De samenstelling van die commissie en de wijze waarop amendementen werden geformuleerd, zeggen genoeg. Wie is bijvoorbeeld de meest verregaande beschermer van bepaalde belangen van minderjarigen?

Alles moet hiervoor wijken. De bescherming van de minderjarigen is uiteraard een zeer belangrijke aangelegenheid en het is wenselijk dat er ook in andere beleidsdomeinen voorrang aan wordt verleend. In artikel 458 wordt aan deze bekommernis tegemoetgekomen.

Met artikel 422bis wordt evenwel de doos van Pandora geopend. Dit artikel heeft niet uitsluitend betrekking op minderjarigen, maar op een veelheid van situaties, die allemaal aanleiding zouden kunnen geven tot het doorbreken van het beroepsgeheim op straffe van strafrechtelijke vervolging van de advocaat of de geneesheer. Dit is een verregaande consequentie, die de Kamer bij de lezing van het verslag wellicht uit het oog heeft verloren. Ik wens de aandacht van de Senaat hierop te vestigen en dien mijn amendement daarom opnieuw in.

De heer Marc Verwilghen, minister van Justitie. – Ik ben het niet in alle opzichten eens met de manier waarop de heer Vandenberghe de zaken voorstelt.

Deze wet is het gevolg van de feiten die ons land in augustus 1996 hebben geteisterd en van de werkzaamheden van de commissie die onderzoek heeft verricht in verband met het seksueel misbruik van kinderen. De teksten werden gedurende de vorige regeerperiode aan een grondige toetsing onderworpen, met als gevolg dat het wetsontwerp niet in een definitieve wet kon worden omgezet. Met het huidige wetsontwerp baseren wij ons opnieuw op de initiële tekst. Gezien het groot aantal amendementen dat werd goedgekeurd, vertoont de huidige tekst echter nog maar weinig overeenstemming met de oorspronkelijke.

Dit wetsontwerp heeft drie doelstellingen.

Het eerste doel is de modernisering van het strafrecht, door de opname van de beschermende bepalingen van de Conventie voor de rechten van het kind, die van toepassing zijn op jongeren van minder dan 18 jaar, enerzijds, en door het wettelijk toelaten van de audio-visuele opname van het verhoor van kinderen en van de videoconferentie om secundaire victimisatie van kinderen te voorkomen, anderzijds.

Ten tweede beoogt het ontwerp een grotere samenhang van

M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice. – Je ne partage pas en tous points l'optique de M. Vandenberghe.

Cette loi est une conséquence des faits qui ont ému le pays en août 1996 et des travaux de la commission d'enquête sur les abus sexuels dont sont victimes les enfants. Les textes ont fait l'objet d'études approfondies sous la précédente législature, si bien que le projet n'a pu devenir loi. Le projet actuel s'appuie à nouveau sur le texte initial mais s'en écarte finalement beaucoup à la suite de nombreux amendements.

Ce projet de loi a trois objectifs.

Le premier vise à moderniser le droit pénal, d'une part en y intégrant les dispositions protectrices de la Convention des droits de l'enfant, appliquées à tous les mineurs d'âge de moins de 18 ans, et d'autre part en légalisant l'audition enregistrée d'enfants et le recours à la vidéoconférence au procès afin de prévenir une seconde « victimisation » des enfants.

Le deuxième objectif vise à rendre le Code pénal plus cohérent, ce qui veut dire que les infractions spécifiquement

de Strafwet door het samenbrengen in een afzonderlijk hoofdstuk van misdrijven tegen kinderen, zoals het verlaten van kinderen of het onthouden van voedsel of verzorging, en door een aanpassing van de straffen.

Het derde doel is de bescherming van minderjarigen verbeteren via de Strafwet. Daartoe worden in de eerste plaats nieuwe verzwarende omstandigheden ingevoerd die verband houden met, hetzij de leeftijd van het slachtoffer voor misdrijven als bijvoorbeeld gijzelneming en vrijwillige slagen en verwondingen, hetzij met de gevolgen van het misdrijf voor het kind, bijvoorbeeld in het geval van een internationale ontvoering door één van de ouders. Verder worden de leeftijdsgrenzen opgetrokken wat de kinderpornografie betreft.

Bovendien wijzigt het ontwerp, met het oog op een betere preventie inzake seksueel misbruik, de wetten betreffende de opschorting, het uitstel, de probatie, de bescherming van de maatschappij, de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorlopige hechtenis. Seksuele delinquenten zullen voortaan beter worden gevolgd door de uitbreiding van de procedure van voorafgaand advies door een dienst gespecialiseerd in de behandeling en de begeleiding van deze delinquenten en door te bepalen op welke manier de begeleiding moet worden gecontroleerd en gevolgd.

Na lange en diepgaande besprekingen in beide kamers heeft het parlement de aanvankelijke tekst gewijzigd, onder andere met betrekking tot de beschuldiging van seksuele verminking – dat is nieuw –, het beroepsgeheim, de follow-up van seksuele delinquenten en het behoud van de verjaringstermijn van de strafvordering in geval van correctionalisering van een strafbaar feit tegen een minderjarige.

De parlementaire commissies zullen de aandacht ongetwijfeld blijven toespitsen op twee belangrijke facetten van deze wet, namelijk het beroepsgeheim en de opvolging van de seksuele delinquenten.

Wat het beroepsgeheim betreft, kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat er een zekere begripsverwarring blijft bestaan en dat de inhoud van het concept niet helemaal correct wordt voorgesteld. In artikel 458bis van het Strafwetboek wordt het begrip van een afgebakend en voorwaardelijk spreekrecht ingevoerd. Deze bepaling vormt de basis voor een betere bescherming van de minderjarige slachtoffers omdat ze een soort van ingangspoort vormt voor de gevallen waar de vrijwillige hulpverlening werkelijk geen uitkomst meer biedt en een justitieel ingrijpen als noodzakelijk wordt aanvoeld om de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige te beschermen. De invoering van een dergelijk spreekrecht kan als ingrijpend en innoverend worden bestempeld; daarvan getuigen de lange debatten die over dit onderwerp zowel in de Kamer als in de Senaat zijn gevoerd, en de hoorzittingen van verschillende experts terzake.

Ik ben het niet helemaal eens met de heer Vandenberghe dat er in de Kamer een opbod heeft plaatsgevonden om zo ver mogelijk te gaan in het toekennen van dit recht of in het beknotten van het beroepsgeheim.

Als uitgangspunt moet gelden dat het beroepsgeheim geen doel op zich vormt, maar dat het een middel is om een aantal waarden te beschermen, inzonderheid als die waarden betrekking hebben op minderjarigen. Het beroepsgeheim mag

dirigées contre les mineurs, telles l'abandon de l'enfant ou la privation d'aliments ou de soins, ont été regroupées dans un chapitre distinct, certaines peines ayant également été adaptées.

Le troisième objectif concerne le renforcement de la protection des mineurs par le biais du Code pénal, tout d'abord par l'instauration de nouvelles circonstances aggravantes liées, soit à la minorité de la victime – prises d'otage, coups et blessures volontaires – soit aux conséquences de l'infraction pour l'enfant, par exemple en cas d'enlèvement parental international. Les limites d'âge ont également été élevées, notamment en matière de pornographie infantine.

En outre, en vue d'assurer une meilleure prévention des abus sexuels, le projet modifie les lois relatives à la suspension, au sursis, à la probation, à la défense sociale, à la libération conditionnelle et à la détention préventive. Le suivi des délinquants sexuels sera désormais renforcé en amont par l'extension de la procédure d'avis préalable d'un service spécialisé dans le traitement ou la guidance de ces délinquants et en aval par la définition de la manière dont le suivi et le contrôle de la guidance ou du traitement doit se faire. Lors de son examen long et approfondi dans les deux chambres, le Parlement a adopté et modifié le texte initial, entre autres en ce qui concerne l'incrimination des mutilations sexuelles – c'était une nouveauté –, le secret professionnel, le suivi des délinquants sexuels et le maintien du délai de prescription de l'action publique en cas de correctionnalisation d'un crime commis à l'encontre d'un mineur.

Les commissions parlementaires focaliseront sans doute leur attention sur deux aspects essentiels de la loi, le secret professionnel et le suivi des délinquants sexuels.

Pour ce qui concerne le secret professionnel, j'ai l'impression qu'il règne une certaine confusion et que le contenu du concept n'est pas présenté de manière tout à fait correcte. L'article 458bis du Code pénal introduit la notion d'un droit de parole bien circonscrit et conditionnel. Cette disposition constitue la base d'une meilleure protection des victimes mineures puisqu'elle offre une ouverture pour les cas où l'aide volontaire n'est plus efficace et où une intervention judiciaire paraît nécessaire pour protéger l'intégrité physique ou psychique du mineur. L'instauration de ce droit de parole peut être qualifiée de radicale et novatrice.

Je suis totalement en désaccord avec M. Vandenberghe quand il affirme que la Chambre s'est livrée à une surenchère pour étendre au maximum l'octroi de ce droit et restreindre le plus possible le secret professionnel.

Il faut partir du point de vue que le secret professionnel n'est pas un but en soi mais un moyen de protéger certaines valeurs, en particulier lorsqu'elles concernent des mineurs. Le secret professionnel ne peut être un alibi pour ne pas intervenir. L'intention du gouvernement était d'offrir aux dépositaires de secrets professionnels certains moyens pour leur permettre d'évaluer la situation et, si nécessaire, de faire valoir leur droit de parole. Ce droit de parole est conçu de telle manière que les dépositaires du secret conservent leur entière responsabilité. Plusieurs experts ont en effet montré

ook geen alibi zijn om niet op te treden, zeker niet in de schrijnende gevallen met minderjarige slachtoffers. De bedoeling van de regering bestond erin de houders van een beroepsgeheim een aantal duidelijke middelen aan te reiken die hen kunnen helpen om de situatie in te schatten en, indien nodig, een beroep te doen op hun spreekrecht. Dit spreekrecht is zodanig geconstrueerd dat de houders van het beroepsgeheim hun volle verantwoordelijkheid blijven behouden. Het opnemen van die verantwoordelijkheid wordt zelfs extra aangemoedigd. Uit de uiteenzettingen van de diverse deskundigen moesten we immers concluderen dat op een bepaald ogenblik een impasse optreedt, namelijk dat het beroepsgeheim verlamd werkt en dan blijven de slachtoffers, in dit geval minderjarigen, in de kou staan; tenzij de mogelijkheid wordt geboden om in welbepaalde omstandigheden, die zeer precies in de wet zijn omschreven, gebruik te maken van een spreekrecht. Het regeringsamendement is tijdens de werkzaamheden van de Kamercommissie enigszins gemoduleerd door het amendement van de commissievoorzitter. Daarbij is echter niet geraakt aan het hoofdprincipe van het beroepsgeheim, zoals het vervat is in artikel 458 van het Strafwetboek en de desbetreffende rechtspraak en rechtsleer. Het nieuwe artikel 458bis van het Strafwetboek wordt door de regering volmondig gesteund daar het volledig de filosofie van het regeringsamendement vertolkt. Ik ben wel enigszins verrast dat ook nu nog teruggekomen wordt op de verplichting van artikel 422bis, een verplichting die geldt voor alle burgers, ook zij die niet houder zijn van een beroepsgeheim. Het onverkort behouden van het principe van artikel 458 en het invoeren, via artikel 458bis, van een spreekrecht, in welbepaalde omstandigheden, in het belang van de bescherming van minderjarige slachtoffers van misdrijven, biedt naar mijn oordeel alle mogelijke garanties. Ik ben er ook van overtuigd dat dit het signaal is waarop de sector wachtte om zijn verantwoordelijkheden in bepaalde pijnlijke gevallen te kunnen opnemen. Derhalve vraag ik de Senaat het amendement, ingediend door collega Vandenberghe, te verwerpen en de tekst aan te nemen zoals die werd ingediend.

Voorts beoogt de het ontwerp de veralgemening van de nadere regels voor de follow-up tot de begeleiding of behandeling die aan een seksueel delinquent wordt opgelegd. De bepaling blijft behouden dat er verplicht een gemotiveerd advies door een dienst, gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten, moet voorafgaan aan bijvoorbeeld een probatiemaatregel, een definitieve vrijlating of vrijlating op proef van een geïnterneerde.

Bovendien strekt het ontwerp ertoe in het verslag de moeilijkheden te vermelden die zich tijdens de begeleiding of behandeling hebben voorgedaan. Ik wil u er overigens aan herinneren dat de gevallen die door de parlementaire onderzoekscommissie werden behandeld, zeer zware gevallen waren, waaruit is gebleken dat de begeleiding en behandeling op het terrein vaak problemen doet rijzen.

Het ontwerp wil tevens tegemoetkomen aan de bezorgdheid van zowel de oppositie als de meerderheid. Naar analogie met de wet van 5 maart 1998 inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling gaat het hier een formele informatieplicht. Opzet is dat de gerechtelijke overheid op de hoogte wordt gebracht brengen als het tijdens de begeleiding of

que le secret professionnel peut avoir un effet paralysant et que les victimes, en l'occurrence des mineurs, sont souvent abandonnées à leur sort.

L'amendement du gouvernement a été modulé en commission de la Chambre par l'amendement du président de cette commission. Le principe fondamental du secret professionnel, tel qu'établi à l'article 458 du Code pénal et par la doctrine et la jurisprudence y relatives, ne s'en trouve en rien modifié. Le nouvel article 458bis du Code pénal emporte pleinement l'adhésion du gouvernement puisqu'il traduit parfaitement la philosophie de l'amendement du gouvernement.

Je m'étonne également que l'on revienne encore sur l'obligation visée à l'article 422bis, qui s'impose à tous les citoyens, y compris les dépositaires d'un secret. Le maintien du principe de l'article 458 et l'introduction, via l'article 458bis, d'un droit de parole dans des circonstances bien précises et dans l'intérêt de la protection des mineurs victimes d'infractions, offrent, selon moi, toutes les garanties possibles.

Je demande par conséquent au Sénat de rejeter l'amendement de M. Vandenberghe et d'adopter le texte tel quel.

En matière de suivi des délinquants sexuels, le projet actuel vise à généraliser les modalités de suivi à toute guidance ou tout traitement imposé au délinquant, en conservant l'obligation d'un avis motivé d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement des délinquants sexuels préalablement, par exemple, à une mesure probatoire ou à la libération définitive ou à l'essai d'un interné.

En outre, il vise à mentionner dans le rapport les difficultés apparues lors de la mise en œuvre de la guidance ou du traitement. Je vous rappelle d'ailleurs que les cas traités par la commission d'enquête parlementaire étaient des cas très graves qui ont fait apparaître que la guidance et le traitement posaient souvent des problèmes sur le terrain.

Le projet tend ainsi à répondre aux préoccupations tant de l'opposition que de la majorité et, par analogie à la loi du 5 mars 1998 en matière de libération conditionnelle, il s'agit d'une obligation formelle d'information et non d'une obligation portant sur le contenu, afin de permettre aux autorités judiciaires d'être informées des dérapages éventuels intervenus au cours de la guidance ou du traitement.

behandeling eventueel misloopt.

Ten slotte ben ik van oordeel dat deze wet absoluut binnen de kortst mogelijke termijn in de praktijk moet kunnen worden toegepast. Het is het eerste echte wettelijke antwoord op de gebeurtenissen waarmee ons land in augustus 1996 werd geconfronteerd. Ik denk dat het na vier jaar ook de hoogste tijd is dat een vraag die op het terrein onbeantwoord is gebleven bij gebreke aan wettelijk initiatief, na een heel grondige studie, zowel in Kamer als Senaat, eindelijk wordt beantwoord. Het Parlement mag terecht fier zijn op deze werkzaamheden. Ik vraag dan ook dat het ontwerp van wet wordt goedgekeurd.

Mevrouw Martine Taelman (VLD). – De behandeling van deze twee ontwerpen gaf binnen de commissie voor de Justitie aanleiding tot enkele zure oprispingen.

Naar aanleiding van de opening van het parlementaire jaar is er wat heisa geweest rond wat door sommige collega's het faillissement van deze instelling werd genoemd. Ik stelde vast dat de vraag naar het voortbestaan van de Senaat voor sommige eminente collega's een retorische vraag was, ofschoon zij zelf de architecten zijn van het huidige concept van de federale wetgever. Terecht vonden een aantal andere collega's het onethisch dat de bewuste senatoren ronkende verklaringen meenden te moeten afleggen over het nakende einde van deze instelling, zonder dat zij ze gedurende deze legislatuur de patiënt in de praktijk hebben kunnen onderzoeken. Misschien beschikken zij over bovennatuurlijke gaven of bestaat er een soort telepathie vanuit Leuven of Vilvoorde of andere plaatsen in ons land. Toch moet deze problematiek verder worden bestudeerd. De voorliggende geëvoceerde ontwerpen tonen opnieuw aan dat er problemen zijn.

Ik stel evenwel ook een aantal positieve punten vast: er zijn wel degelijk heel wat senatoren die zeer hard werken. In het afgelopen jaar werd door deze instelling op bepaalde punten een meerwaarde geleverd, wat de minister ook heeft bevestigd. We mogen ons dan ook niet te gauw een minderwaardigheidscomplex laten aanpraten. Deze week is trouwens tijdens een hoorzitting nog gebleken dat eminente rechtsgeleerden ook niet altijd te spreken zijn over het werk van de Kamer. Dit hoeft ook niet te verbazen: kwantitatief gezien is het overwicht van de regering op de wetgeving immers zeer groot. De omkadering van de wetgevende instellingen is te klein en het Parlement moet zich misschien vooral toeleggen op de controlerende taak en zich beperken tot de meest essentiële wetgeving: de grondrechten van de burgers, de rechtsverhoudingen tussen de burgers onderling, wetgeving waarbij fundamentele rechtsbeginselen of primaire levensbehoeften zijn betrokken en uiteraard het definiëren van de grenzen van de bevoegdheden van de regering als uitvoerende macht. De discussie is dan ook hoofdzakelijk: hoe moet het Parlement zijn energie zo efficiënt mogelijk aanwenden? Wat is de juiste taakverdeling tussen regering en Parlement en tussen de twee wetgevende instellingen? In sommige van onze buurlanden werd hierover al meer nagedacht, bijvoorbeeld in Nederland.

Alleszins werd de voorbije week duidelijk dat de evocatieprocedure zoals ze thans gehanteerd wordt, niet efficiënt is. Een vorm van tweede lezing lijkt mij nochtans noodzakelijk. Dit bleek opnieuw bij de behandeling van het

J'estime enfin que cette loi doit pouvoir être mise en œuvre dans les plus brefs délais. Il s'agit de la première vraie réponse légale aux événements d'août 1996. Quatre ans après, il est grand temps de répondre enfin, au terme d'une étude très approfondie tant à la Chambre qu'au Sénat, à une demande restée sans réponse sur le terrain faute d'initiative légale. Le parlement peut être fier de son travail. Je vous demande donc d'adopter le projet de loi.

Mme Martine Taelman (VLD). – L'examen de ces deux projets a donné lieu à quelques échanges acerbes en commission de la Justice.

À l'ouverture de la session parlementaire, les déclarations de certains collègues à propos de la faillite de notre institution ont provoqué bien des remous. Pour certains éminents collègues, la question de la survie du Sénat était une question rhétorique alors qu'ils ont été eux-mêmes les architectes du concept actuel du législateur fédéral. D'autres collègues ont estimé à raison que les déclarations ronflantes de ces sénateurs sur la disparition prochaine de notre institution témoignaient d'un manque flagrant d'éthique, d'autant plus qu'ils n'ont jamais pris la peine d'examiner le patient au cours de la législation.

Les projets évoqués montrent à nouveau qu'il y a des problèmes. J'observe cependant aussi quelques points positifs. Certains sénateurs ont beaucoup travaillé et notre institution a vraiment apporté une plus-value dans certains domaines. D'éminents spécialistes du droit ne sont d'ailleurs pas toujours enchantés du travail de Chambre. Ce n'est pas étonnant : quantitativement, la prépondérance du gouvernement dans le domaine législatif est très grande. L'encadrement des institutions législatives est trop limité et le parlement devrait peut-être se concentrer sur sa mission de contrôle et sur la législation la plus fondamentale.

La question est donc essentiellement de savoir comment le parlement doit dépenser son énergie le plus efficacement. Quelle est la meilleure répartition des fonctions entre le gouvernement et le parlement et entre les deux assemblées législatives ?

La semaine dernière, il est apparu clairement que la procédure d'évocation telle que mise en œuvre actuellement n'est pas efficace. Une forme de seconde lecture me semble pourtant indispensable. L'examen du projet sur la protection pénale des mineurs l'a une nouvelle fois démontré.

Si on attend du Sénat un travail de réflexion, il faut lui en donner le temps, qui souvent fait défaut dans la procédure d'évocation. La législation doit s'appuyer sur une large base sociale. Le système des auditions auquel nous recourons régulièrement est à cet égard un bon instrument. Il offre aussi l'avantage d'associer au processus législatif les personnes qui seront chargées d'exécuter la législation.

Il faudrait, par ailleurs, être plus attentif à la motivation de la législation et définir clairement ses objectifs.

La nécessité d'une législation sur la protection pénale des mineurs et sur la criminalité informatique apparaît

ontwerp over de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, waar na hernummering van enkele artikelen in de Kamer, men in de tekst zelf niet overal de nodige aanpassingen deed. Indien men van de Senaat verwacht dat er aan reflectie wordt gedaan, dient hiervoor ook de nodige tijd te worden uitgetrokken, die bij evocatie dikwijls ontbreekt. Een brede maatschappelijke basis voor de wetgeving is immers een noodzaak. Het systeem van hoorzittingen dat wij hier regelmatig hanteren is hiervoor een goed instrument. Het heeft ook als voordeel dat de uitvoerders van de wetgeving, de werkvloer als het ware, nauwer bij het wetgevingsproces worden betrokken.

In dat proces zou ook meer aandacht besteed moeten worden aan de motivering van de wetgeving en moeten de doelstellingen duidelijk worden aangegeven.

De noodzaak van een wetgeving op de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen en op de informaticacriminaliteit is voor iedereen duidelijk. Met betrekking tot de informaticacriminaliteit blijft voor ons de vraag open of een minimumtermijn van 12 maanden voor het bewaren van de gegevens, de regering voldoende manoeuvreerruimte zal bieden om in de uitvoeringswetgeving rekening te houden met de opmerkingen van de Europese Commissie. De fundamentele opmerkingen die de Senaat hierover vóór het reces maakte, nog voordat het advies gekend was, werden door de Kamer nogal lichtzinnig van de tafel geveegd.

Het misschien niet zo fraaie verhaal van deze twee geëvoeerde ontwerpen maakt nog maar eens duidelijk dat er grondig moet worden nagedacht over de werking van deze instelling. De VLD-fractie engageert zich om terzake binnenkort een initiatief te nemen.

Het feit dat wij in een nauw en misschien ook onlogisch constitutioneel keurslijf zitten, belet niet dat we tegen de volgende zittingsperiode al initiatieven kunnen nemen. Met de nodige zelfdiscipline en creativiteit kan de werking van de Senaat ook al in deze zittingsperiode worden verbeterd. Alleszins doe ik een oproep tot de politici, die de naam staatsman al in een vorig leven hebben verdiend, met hun ervaring en kennis mee na te denken over een verbetering. Als ze denken dat het daarvoor te laat is, raad ik ze aan er de conclusies uit te trekken.

In verband met deze ontwerpen mogen wij het kind niet met het badwater weggooien. Zowel wat de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen als de computercriminaliteit betreft, moet er een wetgeving komen. Ondanks mijn opmerkingen, die veeleer betrekking hadden op de procedure dan op de inhoud, beoordelen wij de voorliggende ontwerpen als positief. De VLD zal ze dan ook goedkeuren.

De heer Jean-François Istasse (PS), corapporteur. – *Als rapporteur voor het wetsontwerp inzake de informaticacriminaliteit reageer ik op de opmerkingen van mevrouw Taelman.*

Krachtens artikel 79, eerste lid, van de Grondwet werd de Senaat belast met de tweede lezing van de door de Kamer aangenomen tekst. De discussie in de commissie voor de Justitie had hoofdzakelijk betrekking op twee thema's.

Het eerste betreft artikel 550bis, §1 (artikel 6 van het

clairement à chacun. En ce qui concerne la criminalité informatique, nous nous demandons si le délai minimum de 12 mois pour la conservation des données permettra au gouvernement de tenir compte des remarques de la Commission européenne. La Chambre a pris à la légère les remarques faites par le Sénat à ce sujet.

L'histoire de ces deux projets prouve une fois de plus la nécessité de réfléchir sérieusement au fonctionnement du Sénat. Le groupe VLD s'engage à prendre une initiative avant la fin de la législature et lance un appel à tous les hommes politiques expérimentés.

Il n'empêche qu'il est nécessaire de légiférer tant en matière de protection pénale des mineurs que de criminalité informatique. Malgré ces remarques, qui portaient plus sur la procédure que sur le contenu, nous jugeons l'ensemble positif. Dès lors, le VLD votera les présents projets.

M. Jean-François Istasse (PS), corapporteur. – J'interviens ici en tant que rapporteur du projet de loi relative à la criminalité informatique, suite aux remarques que Madame Taelman vient de formuler.

Le Sénat a donc été saisi en seconde lecture, en vertu de l'article 79, alinéa 1^{er}, de la Constitution, du texte adopté par la Chambre. Le débat au sein de la commission de la Justice a porté, en fait, essentiellement sur deux thèmes.

Le premier est l'article 550bis, §1^{er} (article 6 du projet), où le

ontwerp). De minister heeft opgemerkt dat de Senaat het niet opportuun heeft geacht om hacking zonder bedrieglijk opzet of zonder het oogmerk te schaden strafbaar te stellen. In de lente waren wij effectief tot die conclusie gekomen. De Kamer van haar kant was een andere mening toegedaan en heeft de versie van de tekst die zij aanvankelijk had aangenomen, op dit punt hersteld.

De andere discussie ging hoofdzakelijk over artikel 14 betreffende de termijn voor de bewaring van de gegevens. De minister heeft opgemerkt dat hierover in de Senaat, op basis van hoorzittingen, een uitvoerige discussie was gevoerd. Wij waren destijds van mening dat voor het bewaren van de gegevens door de operatoren een maximumtermijn van 12 maanden moest worden vastgesteld.

De Kamer was integendeel van mening dat deze termijn minimaal 12 maanden moest bedragen. Aangezien het om strafrechtelijke aangelegenheden gaat, moet het algemeen belang volgens haar primeren op de gevolgen die de duur van de termijn kan hebben voor de operatoren.

De Kamer heeft op dat punt de aanvankelijk aangenomen tekst hersteld.

Verschillende commissieleden hebben zich hieraan geërgerd.

De minister heeft gezegd dat hij hiervoor begrip heeft en beklemtoond dat artikel 14 bepaalt dat een koninklijk besluit moet worden genomen en dat dit in overleg met de sector zal worden opgesteld. De minister heeft verklaard ervan overtuigd te zijn dat de kwestie van de termijn bij die gelegenheid opnieuw zal worden besproken en dat het helemaal niet is uitgesloten dat men gewoon een termijn van 12 maanden zal vaststellen zodat de realiteit het wint van het principiële debat dat hier wordt gevoerd.

De commissie heeft met 9 stemmen bij 2 onthoudingen ingestemd met de tekst zoals hij door de Kamer van Volksvertegenwoordigers is teruggezonden; dit verslag is door de aanwezige leden eenparig goedgekeurd.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen (Stuk 2-280) (Tweede behandeling)

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie, zie stuk 2-280/14.)

De voorzitter. – Artikel 33 luidt:

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 458bis ingevoegd, luidende:

« Art. 458bis. – Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en die hierdoor kennis heeft van een misdrijf zoals omschreven in de artikelen 372 tot 377, 392 tot 394, 396 tot 405ter, 409, 423, 425 en 426, gepleegd op een minderjarige kan, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis, het misdrijf ter kennis te brengen van de procureur des Konings, op voorwaarde dat hij het slachtoffer heeft onderzocht of door het slachtoffer in vertrouwen werd genomen, er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de psychische of fysieke integriteit van de betrokkene en hij deze integriteit zelf of met hulp van anderen niet kan

ministre a rappelé que le Sénat n'avait pas jugé opportun de rendre punissable le *hacking* effectué sans intention frauduleuse ni but de nuire. C'était effectivement une des conclusions auxquelles nous étions arrivés au printemps. En revanche, la Chambre était d'un avis contraire et a rétabli, sur ce point, la version du texte qu'elle avait initialement adoptée.

L'autre discussion a porté essentiellement sur l'article 14 qui concerne le délai de conservation des données. Le ministre a rappelé qu'une large discussion avait eu lieu au Sénat, basée essentiellement sur des auditions auxquelles nous avons procédé. Notre avis, à l'époque, était qu'il fallait fixer un délai maximal de douze mois pour la conservation des données par les opérateurs.

La Chambre, au contraire, estime que le délai devrait être fixé à douze mois au minimum. Selon elle, s'agissant de matières criminelles, l'intérêt général doit primer par rapport aux conséquences que la durée du délai peut avoir pour les opérateurs. La Chambre a donc, sur ce point, rétabli le texte initial qu'elle avait adopté.

Plusieurs membres de la commission de la Justice se sont émus de la situation, notamment en fonction des conclusions auxquelles nous étions arrivés à la suite des auditions du printemps.

Je dois rappeler la réponse que le ministre a apportée à ces interventions. Il a dit qu'il comprenait la situation et a cependant souligné que l'article 14 prévoit également la prise d'un arrêté royal, lequel sera rédigé en concertation avec le secteur. Le ministre s'est dit convaincu qu'à cette occasion, la question du délai serait à nouveau abordée et qu'il n'était nullement exclu que l'on retienne tout simplement un délai de douze mois et que la réalité prime sur le débat de principe qui a été mené entre les deux chambres du Parlement.

En conclusion, par neuf voix et deux abstentions, la commission de la Justice s'est ralliée au texte renvoyé par la Chambre et le présent rapport a été adopté à l'unanimité des participants.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles du projet de loi relative à la protection pénale des mineurs (Doc. 2-280) (Deuxième examen)

(Pour le texte adopté par la commission de la Justice, voir document 2-280/14.)

M. le président. – L'article 33 est ainsi libellé :

Un article 458bis, libellé comme suit, est inséré dans le même Code :

« Art. 458bis. – Toute personne qui, par état ou par profession, est dépositaire de secrets et a de ce fait connaissance d'une infraction prévue aux articles 372 à 377, 392 à 394, 396 à 405ter, 409, 423, 425 et 426, qui a été commise sur un mineur, peut, sans préjudice des obligations que lui impose l'article 422bis, en informer le procureur du Roi, à condition qu'elle ait examiné la victime ou recueilli les confidences de celle-ci, qu'il existe un danger grave et imminent pour l'intégrité mentale ou physique de l'intéressé et qu'elle ne soit pas en mesure, elle-même ou avec l'aide de tiers, de protéger cette intégrité. »

beschermen.”

De heer Vandenberghe heeft amendement nr. 79 ingediend (zie stuk 2-280/12) dat luidt:

In artikel 458*bis* van het Strafwetboek, de woorden “onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422*bis* van het Strafwetboek” doen vervallen.

- De stemming over het amendement wordt aangehouden.
- De aangehouden stemming en de stemming over het wetsontwerp in zijn geheel hebben later plaats.

Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp inzake informaticacriminaliteit (Stuk 2-392) (Tweede behandeling)

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie, zie stuk 2-392/10.)

- De stemming over het wetsontwerp in zijn geheel heeft later plaats.

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Justitie over «de opleiding van magistraten» (nr. 2-245)

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Enkele weken geleden waren een aantal senatoren samen met de minister van Justitie te gast bij de Hoge Raad voor de Justitie. We zijn daar vriendelijk ontvangen en hebben kunnen vaststellen dat de Hoge Raad materieel goed functioneert en goed gehuisvest is. In workshops hebben we kunnen kennismaken met de werking van deze instelling en met de eerste dossiers die inhoudelijk werden aangevat.

Nu de Hoge Raad voor de Justitie langzaam op kruissnelheid komt, zou ik de minister enkele vragen willen stellen met betrekking tot de problematiek van het vormingsprogramma voor magistraten, een van de dossiers die door de Hoge Raad inhoudelijk moet worden uitgespit en waarvan we veel verwachten.

Het vormingsprogramma is heel belangrijk niet alleen omdat we magistraten nodig hebben die grondig op hun job zijn voorbereid, maar ook omwille van het imago van Justitie. De communicatiemaatschappij vergt communicatievaardigheden van de magistraten en daarop moet de opleiding voorbereiden.

Toen we ons in de voorbije legislatuur hebben beraden over de Hoge Raad voor de Justitie hebben we de nadruk gelegd op zijn vormingstaak omdat we hem het meest geschikt vonden om op autonome en deskundige wijze na te denken over de voorbereiding van magistraten op hun opdracht.

Schiet de Hoge Raad op met deze taak? Ik heb vernomen dat het programma voor dit jaar klaar is en dat het residentieel seminarie in de steigers staat, maar het verbaast me dat door de minister nog steeds niet werd overgegaan tot de benoeming van de verbindingsmagistraten die voor de coördinatie van de opleiding moeten instaan. Artikel 259*bis*, 9°, van het Gerechtelijk Wetboek voorziet in de benoeming van twee verbindingsmagistraten die instaan voor de coördinatie van de vorming. Ik dring er dan ook op aan dat de minister de Hoge Raad voor de Justitie vraagt snel en efficiënt over te gaan tot

M. Vandenberghe propose l’amendement n° 79 (voir document 2-280/12) ainsi libellé :

À l’article 458*bis* du Code pénal, proposé à cet article, supprimer les mots « sans préjudice des obligations que lui impose l’article 422*bis*, ».

- Le vote sur l’amendement est réservé.
- Il sera procédé ultérieurement au vote réservé ainsi qu’au vote sur l’ensemble du projet de loi.

Discussion des articles du projet de loi relative à la criminalité informatique (Doc. 2-392) (Deuxième examen)

(Pour le texte adopté par la commission de la Justice, voir document 2-392/10.)

- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l’ensemble du projet de loi.

Demande d’explications de Mme Sabine de Bethune au ministre de la Justice sur «la formation des magistrats» (n° 2-245)

Mme Sabine de Bethune (CVP). – Lors d’une visite de plusieurs sénateurs et du ministre de la Justice au Conseil supérieur de la Justice, nous avons pu constater que celui-ci dispose de toutes les conditions matérielles pour fonctionner efficacement.

Le programme de formation est très important car il doit préparer les magistrats à la société de l’information.

Au cours de la législature précédente, lorsque nous avons réfléchi au rôle du Conseil supérieur de la Justice, nous avons insisté sur sa mission de formation car il nous semblait le plus apte à aborder la préparation des magistrats à leur mission.

Le programme de cette année est prêt mais le ministre n’a pas encore nommé les magistrats de liaison. Nous insistons pour que le ministre demande au Conseil supérieur de la justice de proposer au moins deux candidats afin que le ministre puisse les nommer.

Il appartient au Conseil de sélectionner les personnes appropriées.

Je demande également d’accorder une attention particulière à la formation des magistrats relative au droit des enfants d’être écoutés. Ce point a été abordé indirectement lors de l’examen du projet relatif à la protection pénale des mineurs. Nous nous réjouissons qu’il sera voté aujourd’hui. Il s’agit d’un pas dans la bonne direction. Le CVP soutient ce projet dont l’initiative avait été prise au cours de la législature précédente.

Il y a quelques semaines, j’ai déposé au Sénat une proposition de loi faisant du droit, pour l’enfant, d’être entendu un droit de parole. Ce droit ne peut s’appliquer correctement que si les magistrats y sont sérieusement préparés. En effet, les magistrats hésitent souvent à entendre des enfants car ils ne se sentent pas formés à cette tâche. Les enfants s’expriment

de voordracht van op zijn minst twee kandidaten, zodat de minister op zijn beurt kan overgaan tot de benoeming van deze verbindingsmagistraten, waardoor op korte termijn efficiënt werk wordt gemaakt van het vormingsprogramma.

Het behoort tot de taken van de Hoge Raad het terrein te verkennen en een selectie te maken van de aangewezen personen in het kader van de nieuwe visie over de opleiding van magistraten.

Ik wil ook bijzondere aandacht vragen voor de opleiding van magistraten met betrekking tot het hoorrecht van kinderen. Onrechtstreeks kwam het thema vandaag reeds ter sprake bij de behandeling van het ontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Het verheugt ons alleszins dat dit ontwerp vandaag zal worden goedgekeurd. Het is zeker een stap in de goede richting, ook al zullen we over bepaalde aspecten ervan nog lang discussiëren. Ook de CVP-fractie staat achter dat ontwerp waartoe het initiatief in de vorige legislatuur is genomen.

Ik maak me zorgen over de manier waarop magistraten omgaan met het hoorrecht van kinderen. Zoals bekend heb ik een paar weken geleden bij de Senaat een wetsvoorstel ingediend om van het hoorrecht van kinderen een spreekrecht te maken en om deze materie enkel via het Gerechtelijk Wetboek te regelen, om zo de huidige contradictie in ons rechtsbestel op te lossen. Zowel hoorrecht als spreekrecht voor kinderen in gerechtelijke procedures kan niet goed functioneren indien magistraten niet terdege zijn voorbereid. Uit praktijkonderzoek is gebleken dat rechters vaak terughoudend zijn om jonge kinderen te horen, omdat ze zich door een gebrek aan ervaring niet deskundig voelen. Ze zijn niet gevormd om dergelijke gesprekken met kinderen te voeren en niet opgeleid om de woorden, vooral van jonge kinderen te duiden. Jonge kinderen zeggen de dingen anders dan volwassenen.

Het gebrek aan deskundigheid kan echter geen argument zijn om het spreekrecht van kinderen in de praktijk te beperken. Dat is trouwens gewoon een inbreuk op de rechten van kinderen. Daarom pleit ik voor een vorming waardoor rechters deskundigheid verwerven. Ik verwijs hierbij naar de "werkgroep-artikel 12" die een paar jaar geleden in samenwerking met het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg een gespecialiseerde vormingscursus voor rechters heeft uitgewerkt. Daar hoorde een klein boekje bij, *Hoe hoor ik kinderen?*, waaraan overigens een aantal leden van het kabinet van de minister – en niet de minste – hebben meegewerkt. Die vorming had tot doel rechters meer inzicht te geven in de psychologie en de ontwikkeling van het kind en ze te leren hoe een gesprek met kinderen te voeren. De cursus liep van oktober 1994 tot oktober 1995 in de verschillende arrondissementen, bestond uit zes sessies en werd door een negentigtal magistraten gevolgd.

Sindsdien vond een dergelijke gerichte cursus niet meer plaats en voor zover ik weet, werd die vorming ook niet in de opleiding voor magistraten geïntegreerd. Ik hoop dat de minister me zal tegenspreken, maar ik vrees dat deze vorming ook niet opgenomen is in het basispakket dat nu, mede op advies van de Hoge Raad voor de Justitie, is opgesteld. Misschien kan de minister de Hoge Raad signaleren dat we ook aandacht voor deze materie verwachten. In ieder geval moeten we ertoe komen dat rechters die in de praktijk met

autrement que les adultes.

Le manque d'expertise ne peut cependant être invoqué pour limiter dans la pratique le droit de parole des enfants. Il s'agit d'ailleurs d'une violation des droits de l'enfant. C'est pourquoi je plaide en faveur d'une formation permettant aux juges d'acquérir une expertise. Il y a quelques années, le « werkgroep-artikel 12 » avait organisé une formation spécialisée destinée aux juges pour leur apprendre comment mener un dialogue avec un enfant. D'octobre 1994 à octobre 1995, nonante magistrats avaient suivi ce cours.

Depuis, il n'y a plus eu de cours de ce type et cette formation n'a pas été intégrée dans la formation des magistrats. Je crains en outre que cette formation n'ait pas été reprise dans le programme de base élaboré sur l'avis du Conseil supérieur de la justice. Cette formation devrait faire partie de la formation des magistrats. À la veille de la Journée des droits de l'enfant, j'aimerais entendre l'avis du ministre ainsi qu'un engagement de sa part.

Comment est organisé le programme de formation 2000-2001 pour les magistrats ? Quelles sont les propositions du Conseil supérieur de la Justice sur la base de l'article 259bis du Code judiciaire ? Qu'en est-il de la collaboration entre l'administration de la Justice et le Conseil supérieur ? Quand pouvons-nous espérer du Conseil supérieur qu'il propose des magistrats de liaison, de sorte que le ministre puisse procéder aux nominations ? Qu'a-t-on prévu pour le séminaire résidentiel et comment se déroulera la collaboration entre le Conseil et l'administration de la Justice ? Lors du démarrage du Conseil supérieur, il importe à mes yeux que le parlement suive cette évolution de près, car une bonne collaboration amène une synergie qui ne peut que profiter à la Justice. Enfin, où en est le droit, pour les enfants, d'être entendus ?

kinderen worden geconfronteerd, verplicht worden aan een dergelijke vorming deel te nemen. Die vorming zou een onderdeel van de opleiding van magistraten moeten worden. Aan de vooravond van de Dag van de Rechten van het Kind had ik graag de mening van de minister hierover gekend en van hem hopelijk ook een engagement gehoord. Tot slot overloop ik de vragen die ik ook schriftelijk heb ingediend.

Hoe wordt het vormingsprogramma 2000-2001 voor magistraten georganiseerd? Wat zijn de voorstellen van de Hoge Raad voor de Justitie op basis van artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek? Hoe zit het met de samenwerking tussen de administratie van Justitie en de Hoge Raad?

Wanneer kunnen we van de Hoge Raad de voordracht van verbindingsmagistraten verwachten, waarop de minister dan hopelijk snel kan ingaan? Wat wordt voor het residentieel seminarie voor gerechtelijke stagiairs gepland en hoe verloopt dan de samenwerking terzake tussen de Hoge Raad en de administratie van Justitie? Bij de start van de Hoge Raad is het mijns inziens belangrijk dat we die zaken vanuit het parlement van nabij volgen, omdat een goede samenwerking natuurlijk ook een synergie meebrengt, die Justitie alleen maar ten goede kan komen.

Tot slot wil ik weten hoe het staat met het hoorrecht van kinderen.

De heer Marc Verwilghen, minister van Justitie. – In 1996 had ik het voorrecht met de toenmalige minister van Justitie een studiereis naar de Verenigde Staten te maken. Daar hebben we kunnen zien hoe de Amerikaanse autoriteiten vorming organiseren voor hun magistraten. Negentig procent van de rechters neemt op vrijwillige basis aan de vorming deel, hoewel ze alleen in Washington georganiseerd wordt.

Magistraten aanzetten om zich via vorming te bekwamen kan wonderen doen. Het budget voor de vorming van magistraten is dan ook voortdurend gestegen. Oorspronkelijk was er vier miljoen frank voor vorming in de begroting ingeschreven, nu gaat het om een bedrag van meer dan 100 miljoen.

Voor het antwoord op de eerste vraag verwijst ik naar artikel 259bis, 9°, paragraaf 2, van het Gerechtelijk Wetboek, waarin staat dat de Verenigde Benoemingscommissie de richtlijnen en de programma's voor de permanente vorming en gerechtelijke stage voorbereidt en dat de bevoegde diensten van het ministerie van Justitie zorgen in samenwerking met de Verenigde Benoemingscommissie voor de uitvoering van de programma's en de logistieke ondersteuning op de wijze door de Koning bepaald. De Koning kan daartoe leden van de zittende magistratuur of magistraten van het openbaar ministerie aanstellen. In uitvoering van dit artikel wordt trouwens een koninklijk besluit voorbereid.

Om de continuïteit te garanderen worden de programma's die in het verleden door het directoraat-generaal van het ministerie van Justitie werden georganiseerd, voortgezet. Met ingang van januari 2001 zullen de programma's overeenkomstig de nieuwe regeling verlopen.

De programma's van de Hoge Raad betreffen zowel functiegebonden opleidingen, begeleiding van wetsherzeningen, waarin aan de hand van concrete gevallen belangrijke wetwijzigingen worden toegelicht en geanalyseerd, als thematische, technische en methodologische

M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice. – En 1996, j'ai effectué un voyage aux États-Unis en compagnie du ministre de la Justice de l'époque. 90% des juges participent volontairement aux formations, bien qu'elles ne soient organisées qu'à Washington.

Les formations peuvent faire des miracles. Leur budget est passé de 4 millions de francs au départ à plus de 100 millions aujourd'hui.

Concernant la réponse à la première question, je vous renvoie à l'article 259bis, 9°, paragraphe 2 du Code judiciaire.

Afin de garantir la continuité, les programmes organisés auparavant par le directeur général du ministère de la Justice sont poursuivis. Dès janvier 2001, les programmes se dérouleront conformément au nouveau règlement.

Les programmes du Conseil supérieur comprennent tant des formations liées à la fonction ou l'accompagnement des révisions de loi que des formations thématiques, techniques et méthodologiques.

Le Conseil supérieur et l'administration de la Justice discutent régulièrement des problèmes qui se posent.

L'année passée, j'ai rendu visite à un séminaire résidentiel pour stagiaires lors duquel j'ai pu me rendre compte de l'enthousiasme de ceux-ci. Le prochain séminaire aura lieu du 26 novembre au 1^{er} décembre prochains. Le contenu de ces séminaires fera à l'avenir l'objet de discussions.

J'ai déjà pris des mesures en vue de la proposition de magistrats de liaison. Leur absence ne nous empêche toutefois pas de mener des débats fructueux avec le Conseil supérieur de la justice.

Je peux assurer Mme De Bethune que mon cabinet a étudié avec la plus grande attention sa proposition de loi. Nous ne pouvons pas organiser chaque année la formation de 1994 et

opleidingen.

De problemen worden geregeld en uitvoerig besproken tussen de Hoge Raad en de administratie van Justitie. Het inhoudelijk werk wordt dus gedaan door de Hoge Raad voor de Justitie; de uitvoering gebeurt door het kabinet en de administratie van Justitie.

Vorig jaar bezocht ik het residentieel seminarie voor stagiairs. Ik kon me rekenschap geven van het enthousiasme bij de stagiairs en de bereidheid van de magistraten en experts om opleidingen te geven in de specialiteiten die hen eigen zijn. Het volgende residentieel seminarie voor de gerechtelijke stagiairs heeft plaats van 26 november tot 1 december eerstkomend. Het systeem van vorig jaar is van toepassing, maar in de toekomst zal over de invulling worden gediscussieerd en zullen er voor de opleidingen wellicht een aantal extra krachten worden aangetrokken.

Ik heb reeds de nodige maatregelen genomen om de verbindingsmagistraten voor te dragen. Ze kunnen ook optreden ook in het kader van de externe controle. Dit gebeurt uiteraard op basis van vrijwilligheid. Verder stip ik nog aan dat we ook zonder de verbindingsmagistraten vruchtbare gesprekken met de Hoge Raad voor de Justitie kunnen voeren en afspraken kunnen maken.

Ik kan mevrouw de Bethune verzekeren dat mijn kabinet haar voorstel inzake het spreekrecht van kinderen met de grootst mogelijke aandacht heeft doorgenomen. De discussie die zij lanceert, is belangrijk en moeten we absoluut voeren. Om dit nieuwe instrument goed te benutten moeten we natuurlijk over goed opgeleide magistraten beschikken. We kunnen natuurlijk niet elk jaar de opleiding herhalen die we in 1994 en 1995 hebben georganiseerd en waaraan toen een negentigtal magistraten, die vaak met deze materie in aanraking kwamen, hebben deelgenomen. We hebben wel al afgesproken met de Hoge Raad voor de Justitie om het wetsontwerp dat vanmiddag zal worden goedgekeurd, aan te grijpen om opnieuw gelijkaardige opleidingen te organiseren. Een ministeriële richtlijn daartoe wordt trouwens al voorbereid.

Mevrouw de Bethune heeft allicht in de tekst van ons ontwerp en in de memorie van toelichting gelezen dat we een aantal voorwaarden en vereisten inzake vaardigheden hebben gesteld. Samen met de technische bekwaamheden van de magistraten moeten die het succes van de opleiding verzekeren. Als de vorming op een goede manier wordt gegeven, zal dat de koudwatervrees bij sommige magistraten zeker wegnemen en zal het wetsontwerp dat vandaag wordt goedgekeurd, een effectieve toepassing krijgen.

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Het verheugt me dat ook volgens de minister het horen van kinderen geen probleem mag zijn. Voorwaarde is uiteraard dat de magistraten daarvoor een degelijke opleiding en vorming krijgen. Hij heeft volkomen gelijk dat hij de goedkeuring van het ontwerp in de Senaat straks aangrijpt om deze kwestie ter sprake te brengen. Jammer genoeg blijft hij verder in het vage. Ik had graag meer concrete elementen gehoord. Wanneer vindt de opleiding plaats? Wie wordt daarvoor uitgenodigd? Ik ben het ermee eens dat het onmogelijk is deze vorming jaarlijks te organiseren, maar wel haalbaar lijkt me een combinatie van een grondige vorming om de drie jaar en

1995. Mais nous nous sommes mis d'accord avec le Conseil supérieur de la justice pour organiser à nouveau des formations semblables. Une directive ministérielle est d'ailleurs en préparation.

Si les formations sont bien dispensées, la peur injustifiée de certains magistrats disparaîtra et le projet de loi qui sera voté aujourd'hui sera appliqué efficacement.

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Je me réjouis que le ministre pense que l'audition des enfants ne doit pas représenter un problème. Pour parvenir à ce résultat, les magistrats doivent évidemment bénéficier d'une solide formation. Je lui donne parfaitement raison de vouloir saisir l'occasion du vote de ce projet tout à l'heure pour mettre cette question sur le tapis.*

Par ailleurs, il reste malheureusement dans le vague. Quand aura lieu la formation ? Qui y sera invité ? Il me semble possible de combiner une formation approfondie tous les trois ans et une intégration de cette formation spécifique dans la

een opname van deze specifieke vorming in de basisopleiding van de magistraten.

Kortom, de geest van het antwoord van de minister bevredigt mij wel, maar ik betreur dat hij niet concreter is geweest.

De heer Marc Verwilghen, minister van Justitie. – Om de appetijt van mevrouw de Bethune te stillen, kan ik haar nog meedelen dat we met de Hoge Raad voor de Justitie reeds over de materie van gedachten hebben gewisseld. Daaruit is naar voren gekomen dat we onmiddellijk na de publicatie van de wet met deze vorming willen starten, waarschijnlijk al begin 2001. Voorwaarde is uiteraard dat het ontwerp vandaag wordt goedgekeurd en snel gepubliceerd.

Verder is de Hoge Raad voor de Justitie bijzonder geïnteresseerd in het hoorrecht van kinderen, niet uitsluitend omwille van de consequenties die de goedkeuring van het ontwerp meebrengt, maar ook omdat het *e-justice*-programma van het ministerie van Justitie hoe dan ook andere vormen van horen in het leven zal roepen. Ik denk aan de videoconferentie waarmee een persoon in voorlopige hechtenis vanop afstand door een onderzoeksrechter of in sommige gevallen door het parket van de procureur des Konings kan worden ondervraagd zonder dat hij de gevangenis moet verlaten. Alleen al daarom moeten we in de opleiding van de magistraten een blijvend ankerpunt moeten uitbouwen. Ook dan zal een gespecialiseerde opleiding voor toepassing van deze hoortechnieken, in het bijzonder bij het horen van kinderen, regelmatig moeten worden herhaald, bijvoorbeeld om de drie jaar. Op die manier kunnen de magistraten ook maximaal nut halen uit de vooruitgang in het gebruik van deze technieken.

– **Het incident is gesloten.**

De voorzitter. – We zetten onze werkzaamheden voort vanmiddag om 15 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 11.05 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: de dames Thijs, De Schamphelaere en de T' Serclaes, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

formation de base des magistrats.

Bref, l'esprit de la réponse du ministre me satisfait, mais je regrette qu'il ne soit pas plus concret.

M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice. – *Pour donner tous ses apaisements à Mme De Bethune, je peux lui dire que la formation débutera dès la publication de cette loi, probablement début 2001, pour autant que le projet soit voté aujourd'hui et publié rapidement.*

Le Conseil supérieur de la justice est en outre particulièrement intéressé par le droit pour les enfants d'être entendus, notamment parce que le programme e-justice du ministère de la Justice entraînera l'apparition de nouvelles formes d'audition, telles la vidéoconférence. Nous devons également prévoir des formations spécifiques pour l'utilisation de ces nouvelles techniques.

– **L'incident est clos.**

M. le président. – Nous poursuivrons nos travaux cet après-midi à 15 h.

(La séance est levée à 11 h 05.)

Excusés

Mmes Thijs, De Schamphelaere et de T' Serclaes, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**